

Uittreksel uit het notulenboek College van Burgemeester en Schepenen van maandag 15 mei 2023

Aanwezig:

Jan de Keyser, burgemeester-voorzitter

Els Roelof, Katrien Talloen, Delphine Roels, Sam Van de Caveye, Toben Braeckevelt, Sebastian Vande Ginste, schepenen

Jan Compennol, algemeen directeur

Verlenen van een negatief advies mbt voorontwerp en plan-MER voor het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan 'Ventilus'

Het College van Burgemeester en Schepenen

1. Bevoegdheid

- Decreet Lokaal Bestuur van 22 december 2017, in het bijzonder artikel 2
- Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening meer bepaald artikels 2.2.7, § 2.

2. Rechtsbronnen en adviezen

- Decreet Algemene Bepalingen Milieubeleid van 5 april 1995
- Besluit van de Vlaamse Regering van 10 december 2004 betreffende vaststelling van de categorieën van projecten onderworpen aan Milieueffectrapportage
- Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening meer bepaald artikels 2.2.1. e.v. - 2.2.7, § 2. – 2.2.9
- Decreet van 1 juli 2016 tot wijziging van de regelgeving voor ruimtelijke uitvoeringsplannen teneinde de planmilieueffectrapportage en andere effectbeoordelingen in het planningsproces voor ruimtelijke uitvoeringsplannen te integreren door wijziging van diverse decreten
- Besluit van de Vlaamse Regering van 17 februari 2017 betreffende het geïntegreerde planningsproces voor ruimtelijke uitvoeringsplannen, planmilieueffectrapportage, ruimtelijke veiligheidsrapportage en andere effectbeoordelingenstartnota voor het Gewestelijk Ruimtelijk Uitvoeringsplan "Ventilus", zoals goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 29 maart 2019
- Procesnota, scopingnota, toelichtingsnota voorontwerp en plan MER van het project
- Besluit van het College van Burgemeester en Schepenen van 17 juni 2019 m.b.t. het verlenen van een negatief advies m.b.t. de startnota en procesnota voor het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan 'Ventilus'
- Besluit van het College van Burgemeester en Schepenen van 10 november 2022 m.b.t. het innemen van een standpunt in kader van de publieke raadpleging van het ontwerpbesluit tot wijziging van titel II van het Vlareem en het Milieuhandavingsdecreet wat betreft de magnetische velden van hoogspanningsverbindingen

3. Feiten en argumenten

Op 19 april 2023 werd het College van Burgemeester en Schepenen uitgenodigd door de Vlaamse Regering om deel te nemen aan de plenaire vergadering op 22 mei 2023 en om advies te verlenen over het voorontwerp van het Gewestelijk Ruimtelijk Uitvoeringsplan "Ventilus".

Hoewel de nood om groene energie, geproduceerd op de off-shore windparken aan land te brengen, en om de energievoorziening in (West-)Vlaanderen te verzekeren duidelijk is, heeft het College van Burgemeester en Schepenen objecties tegenover het voorliggend voorontwerp.

Een (veel) ambitieuzer milieueffectenonderzoek is nodig

Het op voorhand uitsluiten van alternatieven zonder daarbij voldoende de milieueffecten te betrekken kan niet en maakt een volledige afweging onmogelijk.

Het alternatievenonderzoek is gebaseerd op de ruimtelijke principes van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen waarbij het onderzoek zich focust op het versterken van de bestaande lijnen, het herbenutten van een aantal tracé's en de bundeling met lijninfrastructuren.

Het is niet volledig transparant en uitdrukkelijk gemotiveerd waarom bepaalde alternatieven, die meer voldoen aan de ruimtelijke principes van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen, niet werden weerhouden, ten voordele van het uiteindelijk gekozen tracé die een langer traject vormt en er bovendien voor zorgt dat er meer gemeenten geïmpacteerd worden.

Ook wordt er geen rekening gehouden met nieuwe technologieën die mogelijk beschikbaar kunnen zijn op het moment van uitvoering van het project.

Rekening houdend met het feit dat er mogelijks nieuwe technologieën beschikbaar zullen zijn eens de uitvoering van start kan gaan en de impact van hoogspanningslijnen op landschap, mens, milieu en natuur, is het voorgesteld voorontwerp in strijd met de beginselen opgesomd in het Decreet Algemene Bepalingen Milieubeleid (DABM) artikel 1.2.1 §2: *Op basis van een afweging van de verschillende maatschappelijke activiteiten streeft het milieubeleid naar een hoog beschermingsniveau. Het berust onder meer op het voorzorgsbeginsel en het beginsel van preventief handelen, het beginsel dat milieuaantastingen bij voorrang aan de bron dienen te worden bestreden, het standstill-beginsel en het beginsel dat de vervuiler betaalt.*

Rekening houdend met deze principes, mogen bepaalde (toekomstige) alternatieven niet uitgesloten worden omwille van financiële redenen.

De milieueffectenrapportage dient voldoende diepgravend te gebeuren

Los van het aantal alternatieven dat onderzocht wordt, rijst uiteraard nog de vraag hoe diepgaand al de voorgestelde alternatieven onderzocht werden, met name, welke effecten allemaal in kaart gebracht werden en tot op welke hoogte.

Op dit punt stelt de gemeente vast dat er bij haar burgers een grote bezorgdheid bestaat inzake de veiligheid en gezondheidseffecten van dergelijke hoogspanningslijnen, alsook wat de impact op het landschap betreft. Daarvoor kan worden verwezen naar de talloze bezwaren die reeds zijn ingediend m.b.t. de start- en procesnota. Wij dringen dan ook aan op een gedegen analyse van die bezwaren, met vervolgens het nodige studiewerk.

Impact op het grondgebied Oostkamp

Nieuw ten opzichte van de startnota is het toevoegen van het opstijgpunt op grondgebied Oostkamp, door de keuze voor alternatief Z4_onder zuid waarbij er gekozen werd voor een ondergronds traject (380kV verbinding) via de Moubekvallei (Zedelgem, Torhout en Oostkamp). Doordat hier 6 kabels naast elkaar moeten worden aangelegd kan hier slechts een 8 km overbrugd worden. Hierdoor komt het opstijgpunt op grondgebied van de gemeente Oostkamp te liggen, meer bepaald in het westelijk deel van de kern van Baliebrugge, vlakbij de Torhoutsestraat.

Vanaf dit opstijgpunt wordt de verbinding bovengronds gebracht via een hoogspanningsleiding tussen Oostkamp en Izegem (waarbij de E403 aan de oostelijke zijde verder wordt gevolgd tot aan het opstijgpunt Izegem – Noord). Het ondergrondse- en bovengrondse tracé is niet verordenend aangeduid op het grafisch plan maar als overdruk voorzien. Dit betekent dat de onderliggende bestemming van toepassing blijft.

- Ondergrondse verbinding via Moubekvallei (leidingstraat – art. 6 in de voorschriften)
Vanaf Zedelgem via Torhout tot Oostkamp wordt de 380kV verbinding ondergronds aangelegd. Voor het ondergronds brengen moeten meerdere elektrische leidingen naast elkaar worden aangelegd in een open sleuf of via sleufloze techniek. Op grondgebied Oostkamp is dit in een open sleuf waarbij de breedte in totaal minimum 40m bedraagt met aan beide zijden een werkzone wat resulteert in een mogelijke sleuf van 77m breed.

- Opstijgpunt (artikels 1,2 en 5 in de voorschriften)
Het opstijgpunt neemt 1,5 à 2 ha in beslag. Heel specifiek op grondgebied Oostkamp komt dit opstijgpunt ter hoogte van de bocht in de Torhoutsestraat op een akker. Het opstijgpunt wordt verordenend aangeduid op het grafisch plan als een gebied voor openbaar nut en gemeenschapsvoorzieningen.
Volgens de toelichtingsnota wordt de nodige buffering voorzien. Wat betreft de aanleg en aanplanting ervan, dient rekening gehouden worden met de voorwaarden voor beplanting boven ondergrondse hoogspanningskabels. Gezien het verloop van deze kabels in een schuine hoek ten opzichte van de buffer, kan vermeden worden dat de buffer haar rol op vlak van visuele buffering en landschappelijke inpassing niet volledig kan vervullen. Er is dan geen rechtstreekse inblik mogelijk. De ruimte voor buffering kan waar nodig ook ingezet worden voor de compensatie van het verlies aan waterbergend vermogen indien een plaatselijke ophoging van het maaiveld nodig zou blijken. Omdat de zone toegankelijk moet zijn met werfmateriaal, wordt waar nodig ook een toegangsweg symbolisch aangeduid.

- Bovengrondse verbinding (hoogspanningsleiding – artikel 7 in de voorschriften)
Als een hoogspanningsverbinding zichtbaar is vanaf een stads- of dorpskern wordt dit als storende horizonvervuiling ervaren. Het gericht aanplanten van bosgroepen op welgekozen locaties kan de visuele verstoring sterk verminderen. Op middelgrote afstand wordt ingezet op het camoufleren van de kop van de mast vanuit de beleving van de waarnemer. Dit betekent dat de afstand tussen de beplanting en de waarnemer zodanig is dat het bovenste gedeelte van de mast niet zichtbaar is vanaf ooghoogte. Bij het inplanten van bomen op grotere afstanden is het van belang dat het op een grotere schaal gebeurt en bij voorkeur langs wegen, waterlopen en perceelsgrenzen.
Ook op korte afstand primeert het camoufleren van de kop van de mast. Het inplanten van bomen en kleinschalige beplanting naast de mast heeft weinig zin aangezien de beplanting nooit groot genoeg zal worden om de zichtlijn op de kop van de mast vanaf ooghoogte te breken. De afstand tussen de boom en de waarnemer moet zodanig klein zijn dat het bovenste deel van de mast niet zichtbaar is. Een andere mogelijkheid is om de mast op kortere afstand te camoufleren door het plaatsen van bomengroepen vlak achter de mast zodat de zichtlijn vanaf ooghoogte wordt geleid naar de bomengroep en niet naar de kop van de mast.
Deze groenbuffers zijn niet verordenend aangeduid maar als inrichtingsprincipes verordenend vastgelegd. Bij elke omgevingsvergunning zal een inrichtingsstudie moeten aantonen hoe de visuele en landschappelijke inpassing van de hoogspanningsverbinding zal gebeuren.

1) Keuze van het tracé

De gemeente stelt het voorkeurtracé in vraag. Het is niet volledig transparant en uitdrukkelijk gemotiveerd waarom bepaalde alternatieven, die meer voldoen aan de ruimtelijke principes van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen, niet werden weerhouden, ten voordele van het uiteindelijk gekozen tracé die een langer traject vormt en er bovendien voor zorgt dat er meer gemeenten geïmpacteerd worden. Dit tracé maakt vanuit Zedelgem vreemde bochten. De gemeente stelt in vraag waarom het tracé niet verder weggehouden wordt van de bebouwing in Baliebrugge.

2) Landschappelijke impact

Figuur 5.8 geeft een indicatieve inrichtingsschets van een opstijgpunt. Deze is allesbehalve duidelijk en geeft onvoldoende informatie aan het bestuur en inwoners over wat de impact zal zijn op het landschap op het grondgebied van Oostkamp. Ook in de voorschriften blijft dit allemaal heel erg vaag. In de voorschriften gaat de focus vooral naar de bestemming, inrichting, waterbeheer, bodem, verlichting en ecologie

Doordat dit zo vaag wordt gehouden is de landschappelijke impact niet of toch zeer moeilijk in te schatten en omvat het voorontwerp hierover veel te weinig informatie.

Hetzelfde geldt eigenlijk voor het bovengronds traject. Ook hier zijn de voorschriften met betrekking tot de constructies zelf niet opgenomen. Ook hier ligt de focus op bestemming, inrichting, waterbeheer, ecologie, bodem en erfgoed.

Het is voor de gemeente Oostkamp onduidelijk in welke mate en op welke manier de landschappelijke integratie zoals hier voorgesteld zal kunnen uitgevoerd en onderhouden worden.

3) Impact op mens, milieu en natuur

Het is onvoldoende duidelijk wat de impact is van zowel bovengrondse als ondergrondse tracés (en het opstijgpunt in Oostkamp) op de gezondheid van mens en dier en het milieu (geluid, straling,...) binnen en buiten de contour van 0,4 μT . Zo is bekend dat de sterkte van zowel de elektrische als de elektromagnetische velden afneemt naarmate men zich verder van de kabels bevindt. De hoeveelheid microtesla die men aldus op de grond zal meten, hangt dus samen met de hoogte van de luchtlijnen en de diepte van de leidingen onder de grond.

Ook op het vlak van de veiligheid van de mens zal het natuurlijk relevant zijn te weten op welke hoogte de hoogspanningslijnen, die vertrekken vanuit het opstijgstation, komen te hangen en dus – bijvoorbeeld – hoe groot de kans is dat er toch een object tot in de gevaarlijke zone van het elektrisch veld komt. Te denken valt aan het recente ongeval op de terreinen van Hockey Club Inter Mol, waar op 18 mei 2019 twintig gewonden vielen (waarvan drie zwaargewond) toen feestslingers de hoogspanningslijnen boven het sportterrein raakten.¹ Ook bij de recente zware brand bij drie diepvriesbedrijven in Bavikhove werd even gevreesd dat de kabels van de daar hangende hoogspanningslijnen zouden barsten door de hitte van de brand.²

De impact van het graven van open sleuven op bodem, landschap en het mogelijke risico op verspreiding van aanwezige verontreiniging mag niet onderschat worden. Met het vastleggen van een vast traject kan immers niet afgeweken worden als bij uitvoering blijkt dat op sommige plaatsen een ernstig risico bestaat op verspreiding van aanwezige bodemvervuiling.

Los van alle inspanningen die geleverd zijn om de impact op natuur te beoordelen, verwacht de gemeente een grote impact op (akker-)vogels en andere fauna ten gevolge van de plaatsing van deze constructies.

De stedenbouwkundige voorschriften zullen gedetailleerder moeten.

Het RUP is duidelijk uitsluitend gericht op het mogelijk maken van de constructies (leidingstraat, opstijgpunt, hoogspanningsleiding). Het gaat hier dus om een ruimtelijk uitvoeringsplan dat meerdere bestemmingen of constructies mogelijk maakt, waarbij dan later nog kan bekeken worden welke concrete vorm deze of gene constructie zal krijgen, afhankelijk van de latere concrete invulling middels vergunningsaanvragen.

De voorschriften blijven vaag. Er worden geen voorschriften opgenomen met betrekking tot hoogtes, breedtes en volumes van de constructies. Ook is het niet duidelijk in de voorschriften over welke deelzones het gaat specifiek binnen artikel 1 'gebied voor gemeenschaps- en openbare nutsvoorzieningen'. Ook in de toelichtingsnota is geen specifieke verwijzing naar de specifieke deelzone waarvoor wel specifieke voorschriften werden opgenomen. Dit maakt het document moeilijk leesbaar en te interpreteren.

De maximum overspanning tussen twee masten is 400m maar de locaties van de masten moet nog volledig worden bekeken in het kader van de omgevingsvergunningsaanvraag. Dit is net de informatie die voor de burger meetbaar is waardoor dit document te vaag en te weinig concreet is.

Het RUP richt zich uitsluitend op de realisatie van een tracé (bovengronds en ondergronds + opstijgpunten) én het is ook duidelijk dat er zich bij de realisatie daarvan heel wat belangrijke vragen stellen op ruimtelijk vlak, op vlak van de milieueffecten alsook op het vlak van de eventuele gebruiksbepalingen.

Het zorgvuldigheids- en rechtszekerheidsbeginsel vereist dat er op planniveau een oplossing wordt geboden voor de problemen die op het ogenblik van het opmaken van het plan gekend zijn.

4. Financiële gevolgen en link naar beleidsplan

Deze beslissing kadert in actie 5.2.2. van het beleidsplan 2020-2025.

Besluit:

Art. 01 – Het College van Burgemeester en Schepenen verleent negatief advies over het voorontwerp en het plan-MER van het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan "Ventilus".

Art. 02 - Dit advies wordt overgemaakt aan de Vlaamse Regering via het digitaal platform.

Art. 03 - De gemandateerden voor de gemeente Oostkamp zijn burgemeester Jan de Keyser en omgevingsambtenaar Els Van Lancker.

Gedaan in zitting als hierboven, namens het College van Burgemeester en Schepenen

algemeen directeur
(get.) Jan Compennol

burgemeester-voorzitter
(get.) Jan de Keyser

Voor eensluidend uittreksel:

Jan Compennol
algemeen directeur

Jan de Keyser
burgemeester-voorzitter